

**RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ LEK. FILIPA PRZERWY pt:
ANALIZA WPŁYWU WYBRANYCH POLIMORFIZMÓW GENU OPG
W PATOGENEZIE OSTEOPOROZY POMENOPAUZALNEJ**

Pierwsze lata XX wieku były walką lekarzy i rządzących decydentów o zwiększenie przeżywalności w Europie noworodków, ludzi młodych i w sile wieku. W tym czasie swoje dramatyczne żniwo zbierały choroby zakaźne: hiszpanka, gruźlica, dyfteryt, krztusiec czy polio. Jednak dzięki konsekwentnej i systematycznie pogłębianej wiedzy medycznej oraz finansowaniu badań, niektóre z tych chorób zniknęły lub stały się społecznie mało istotne.

Po stu latach od tamtego czasu społeczeństwo, zwłaszcza naszego kontynentu znacznie się postarzało. Pojawiły się nowe, zdrowotne, wyzwania. Dla lekarzy ale także dla rządzących i ekonomistów medycyny. Aktualnie chorobowe, ale i śmiertelne żniwo zbierają cukrzyca, otyłość, nadciśnienie i osteoporoza. Osteoporoza, schorzenie, które szczególnie występuje u kobiet w okresie pomenopauzalnym. Wiemy już, że oprócz wieku wśród czynników wpływających na osteoporozę, do znaczących zalicza się także dziedziczenie.

Osteoporoza w znakomitym procencie dotyka kobiet, ale i mężczyźni też nie do końca są od niej wolni. Należy do schorzeń mocno obciążających finansowo ochronę zdrowia, dlatego poszukiwanie dróg, które mogą wpłynąć na poprawę wskaźników zachorowalności na tę chorobę jest w pełni zasadne.

Recenzowana praca wpisuje się znacząco w te poszukiwania poprzez badania związku między polimorfizmem genu osteoprotegeryny a osteoporozą.

Dysertacja ma układ typowy dla tego typu opracowań. Obszernie i dobrze napisany wstęp obejmuje oprócz zdefiniowania pojęcia osteoporozy i osteopenii dane na temat kompleksu OPG/RANK/RANKL oraz aktualną epidemiologię na temat osteoporozy postmenopauzalnej

Cel pracy sprecyzowany jest jasno: w badaniach 5 polimorfizmów genu OPG czyli osteoprotegereny, autor zakłada, że wśród nich znajdzie się gen „informacyjny” dla pomenopauzalnej osteoporozy .

Badaniami objęto, po uzyskaniu odpowiedniej zgody Komisji Etycznej , 802 niespokrewnione kobiety , które były pacjentkami szpitala klinicznego PUM w Szczecinie. Precyzyjnie określone kryteria wejściowe obejmujące wywiad , badanie denzytometryczne oraz obliczenie wartości współczynników T raz Z pozwoliły na przyporządkowanie badanych kobiet do poszczególnych grup czyli grupy kontrolnej, kobiet z osteopenią i pomenopauzalną osteoporozą. Po izolacji materiału genetycznego oznaczano pięć polimorfizmów genu OPG określając częstość ich występowania u badanych kobiet. Znakomity ośrodek , w którym przeprowadzono badania gwarantował rzetelność wykonanych badań i pozwolił na wyciągnięcie wniosków .

Wnioski poprzedziły zaprezentowane graficznie i tabelarycznie wyniki badań, w których porównano dane pacjentek z osteopenią i osteoporozą z grupą kontrolną.

Znakomicie przeprowadzona dyskusja, w której przedstawione zostały światowe i krajowe wyniki ważnych dla osteoporozy badań polimorfizmów, w tym także ciekawych metaanaliz dowiodła pewnej niejednoznaczności uzyskanych przez różnych autorów wyników. Autor pracy dowiódł w dyskusji znakomitej erudycji w obrębie światowej literatury w przedmiocie dysertacji. Widać także w dyskusji wkład promotora, znanego z perfekcyjnego przekazywania i egzekwowania wiedzy.

Wnioski wskazują, że wśród polimorfizmów genu OPG tylko polimorfizm rs2073617 ma istotny statystycznie związek z występowaniem osteoporozy pomenopauzalnej, natomiast pozostałe badane w pracy nie wykazały związku z osteopenią i osteoporozą.

Piśmiennictwo, na którym oparł się autor pracy obejmuje 210 publikacji, w większości nowych wykorzystanych właściwie zwłaszcza w dyskusji. Pracę kończą streszczenia w języku polskim i angielskim.

W mojej ocenie praca właściwie komponuje się w cykl prac mających odpowiedzieć na pytanie na ile jesteśmy w stanie wykryć i w konsekwencji przeciwdziałać nie tylko cichej epidemii ale i po części cichemu zabójcy jakim jest pomenopauzalna osteoporoza .

Podsumowanie

Przedstawiona do recenzji praca doktorska lek. Filipa Przerwy pt.: Analiza wpływu wybranych polimorfizmów genu OPG w patogenezie osteoporozy pomenopauzalnej spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z 2018 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.). W związku z czym zwracam się do Wysokiej Rady Dyscypliny Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie o dopuszczenie lek. Filipa Przerwy do dalszych etapów przewodu doktorskiego z zakresu medycyny. Równocześnie wnoszę o wyróżnienie recenzowanej pracy.

PROREKTOR
ds. Medycznych i Nauk o Zdrowiu
Uniwersytetu Jana Długosza W Częstochowie
prof. dr hab. n. med. dr. h.c. multi Aleksander Sieroń